

Rastemo skupaj

Mali raziskovalec

Počitniški naravoslovni teden

Veseli teden pri Jakcu

2017

Mali raziskovalec

16. leto med najmlajšimi

oktober 2016 – april 2017

Ali lahko očistimo vodo? Kaj jedo ptice pozimi? Ali je črna res črna? Kako nastane risanka? Ali je močerad strupen?

Ta in neskončno mnogo drugih vprašanj se poraja v

glavicah naših predšolskih otrok. Prav je, da jim pri iskanju odgovorov pomagamo, če pa lahko pri tem sami aktivno sodelujejo, pridobijo največ. Zanimanje za naravo je prirojeno, od nas pa je odvisno, ali se bo to zanimanje

razvijalo v pravo ali napačno smer oziroma ga ne bo več. Odrasli smo dolžni privzgajati odgovornost do okolja, v katerem živimo in spoštljiv odnos do vseh bitij, ki skupaj z nami živijo v njem.

Dejavnost
Mali raziskovalec
poteka enkrat tedensko,
namenjena je otrokom pred vstopom v šolo in jo je v šestnajstih letih obiskovalo 688 otrok iz osmih vrtcev občin

Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž. V šolskem letu 2016 - 2017 je dejavnost obiskovalo 50 otrok iz šestih vrtcev (Podgorci, Velika Nedelja, Ivanjkovci, Miklavž pri Ormožu, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž), realiziranih je bilo 109 delavnic.

Otroci, ki jo obiskujejo, so mali raziskovalci v pravem pomenu besede. V svoji igralnici ali, kjer ne gre drugače,

razredih šole zelo radi izvajajo različne poskuse, se ob tem pogovarjajo, razmišljajo, izdelujejo modele, likovno ustvarjajo, merijo, štejejo, postavljajo hipoteze, se veliko naučijo pa še

zabavajo povrh. Ob vsem tem ne vedo, da se ukvarjajo s kemijo (kisline, baze, dokazne reakcije za ogljik in ogljikov dioksid, taljenje, topljenje, ločevanje snovi, voda, papirna kromatografija...), botaniko (barvila in pigmenti, pogoji za rast rastlin, herbarij...), fiziko (statična elektrika, zvok, optika, svetloba, zrak, sila, magnetizem...), zoologijo (navadni močerad, žaba, veliki vrtni polž, paličnjak...), ekologijo, matematiko. Delo je zastavljeno starosti primerno, otroci pa na tak način iščejo odgovore na različna dogajanja v okolju okrog nas ter na nevsiljiv način dobijo nove možnosti za razvoj zanimanja za naravo in s tem za naravoslovje.

Zraven omenjenih aktivnosti so v vrtcih postavljeni tudi kotički malih raziskovalcev, ki imajo zraven tega, da obveščajo

o dogajanju pri dejavnosti, še zdravstveno vzgojno funkcijo, saj na RKS OZ Ormož poskrbimo, da lahko vsi, ki prihajajo v vrtec, brezplačno posegajo po zdravstveno vzgojnih gradivih različnih izdajateljev (Rdeči križ Slovenije, Inštitut za varovanje zdravja RS, CINDI Slovenije in drugi). Razlogi za postavitev kotičkov so podobni kot so razlogi, zakaj so se vrtni že pred leti odločili za projekt Zdrav vrtec: med spoznanji znanosti o

zdravju in vsakodnevnem življenju je velik prepad, ki ga je potrebno premostiti; osveščenost, motivacijo in odgovornost posameznika za lastno zdravje je treba izboljšati; možnost izbire med zdravim in nezdravim je treba usmeriti v izbiro zdravega in ne nazadnje - otroštvo je obdobje, v katerem so programi promocije zdravja najbolj uspešni. To je obdobje, ko si otroci pridobivajo izkušnje, stališča in vzorce vedenja, ki jih večinoma obdržijo vse življenje.

Počitniški naravoslovni dnevi

15. raziskovalni tabor

10. do 14. julij 2017

V času od 10. do 14. julija 2017 je potekal 15. počitniški naravoslovni teden, v katerem je skupina mlajših osnovnošolcev s pomočjo literature, ekskurzij in delavnic preživela prijeten in poučen teden v skupini sovrstnikov.

Tabor so podprli in v njem sodelovali: podjetje Ortrade d.o.o., ki je za vse udeležence prispevalo tople malice, Posestvo Marsilea Pacinje in Pikapoka vse za otroka d.o.o.

Ponedeljek

Prvi dan so se odpravili v ormoški grajski park, kjer so si

ogledali nekaj zanimivih dreves, se seznanili z njihovimi lastnostmi, zanimivimi zgodovinskimi dejstvi in pripovedmi o ormoškem grajskem parku, drevesa so določevali po listih, lubju, obliki, izmerili so obseg debel ter se naučili določiti višino dreves. Posebno zanimivost je predstavljal kačji lev med koreninami enega med njimi, za konec pa so izdelali odtis lubja velikega jesna in si iz istega papirja izdelali pahljačo.

Torek

je bil namenjen ogledu Ormoških lagun, ki so meseca maja postale naravni rezervat razglašen z vladno uredbo. Gre za 55 hektarjev veliko mokrišče antropogenega nastanka, ki leži na območju rečnega ekosistema Drave ob Ormoškem jezeru. Sestavljajo ga plitvi bazeni s trstišči in sestoji rogoza, obdaja pa ga poplavni gozd, redek ostanek mehkolesne rečne loke v Sloveniji. Mokrišče je izjemnega nacionalnega in mednarodnega pomena za številne ogrožene vrste ptic¹. Ornitolog Tilen Basle

¹ <http://ptice.si/naravovarstvo-in-raziskave/naravni-rezervati/ormoske-lagune/>

iz DOPPS je skupino popeljal skozi poplavni gozd, kjer je mladim predstavil bogato rastlinstvo in živalstvo, poseben poudarek pa je posvetil ptičjemu petju in oglašanju, opazovanju z daljnogledom in teleskopom, otroke pa so navdušili tudi vodni bivoli in mlaka na končni postaji.

Sreda

Tretji dan so počitnikarji preživeli ustvarjalno ter si ob pogovoru izdelali vsak svoj kalejdoskop - staro optično igrabo, ki nam s pomočjo zrcal in leč pričara neskončno različnih pisanih vzorcev. Naša igrača je nastala iz preprostih materialov, navdušenje ob gledanju skozenj pa ni bilo zato nič manjše. Najvztrajnejši so

ustvarjali še s Hama perlicami ter si izdelali čudovite okraske. Ob likanju perlic smo se pogovarjali še o spremembah snovi pri segrevanju.

Četrtek

je bil namenjen ekskurziji na Posestvo Marsilea v Pacinjah. Študentka biologije (v času izdaje tega biltena pa že

diplomantka FNM UM) Ana Vaupotič je otrokom razložila

evolucijski razvoj konja, konjevo zgradbo, prehrano, nego ter opisala opremo, ki jo jahač potrebuje za jahanje. Otroci so si ogledali tudi hlev, v katerem so nato očistili in osedlali konja, ga odpeljali v manežo, kjer so ob

Anini pomoči konja tudi jahali.

Petek

Zadnji dan tabora je bil posvečen pogovoru o metuljih in izdelavi krmilnice za metulje ter poskusom iz kemije. Otrokom so zanimivi predvsem poskusi, kjer pride do spreminjanja barv.

Naši udeleženci so naredili zelo preprost poskus, s katerim so spreminjali barvo soka iz listov rdečega zelja in ugotavljali, če je prilita tekočina nevtralna, bazična ali kislá. V sok iz listov rdečega zelja

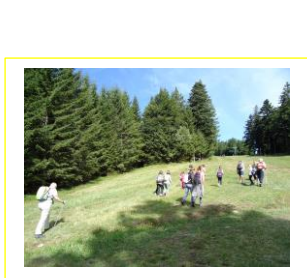

so dodajali kis, pecilni prašek, prah za perilo, kavo, pomarančni sok in mleko ter opazovali reakcije. Dan so zaključili s še enim poskusom – papirno kromatografijo. Ugotovili so, da v črnem flomastru ni črna barva, temveč zelena, modra in vijolična ter dokazali, da je zelena sestavljena iz modre in rumene.

Nekaj utrinkov ...

Veseli teden pri Jakcu

19. otroški počitniški tabor

24. do 29. julij 2017

V tednu od 24. do 29. julija je potekal 19. počitniški tabor na Treh kraljih, ki se ga je udeležilo 16 otrok iz občin Ormož in Središče ob Dravi ter tri spremljevalke. Čeprav se je teden začel deževno, se je vreme, najverjetneje zaradi naše dobre volje, do sobote izboljšalo.

Ponedeljek

Našo počitnikovanje smo začeli z zborom na avtobusni postaji v Ormožu, od koder smo se ob 10. uri z avtobusom odpravili proti Pohorju.

Vožnja je potekala mirno in kaj hitro smo že nosili naše kovčke v sobe. Po kosilu nas je čakala prva popoldanska aktivnost. Pridružil se nam je gospod Marijan Škvorc in izvedel zanimiv kviz na temo Martin Krpan. Tekmovali smo v

dvojicah, zmagala pa sta Alen in Monika, ter si tako prislužila knjigo Od Luka do Ane. Pri večerji smo začeli z našo že tradicionalno igro Skriti prijatelj in podali še nekaj navodil za boljše skupno počutje na taboru. Večer smo zaključili z igro bovlinga.

Torek

Prebudili smo se v sončno jutro in dan začeli z jutranjo telovadbo. Po zajtrku in ocenjevanju sob smo se odpravili na krajši pohod na Veliki vrh od koder smo imeli krasen pogled v dolino, tudi do naših krajev. Veliki vrh je najvišji del slovenjebistriškega dela Pohorja, kjer sta tudi smučišče in vlečnica. Gre za razmeroma zahteven pohod, čeprav je kratek, je potrebno na tej kratki razdalji premagati 163 metrov višinske razlike. Z Velikega vrha se razprostira krasen razgled po

dravski dolini, vidijo se Haloze, ob dobri vidljivosti pa tudi Ptujsko jezero – tokrat smo ga videli tudi mi.

Pohod proti Velikemu vrhu se je pričel pri cerkvici, katere posebnost, ki jo opazimo od zunaj, je strešna kritina, saj je cerkev pokrita s pohorskim kamnom – skrilavcem. V notranjosti so trije oltarji, v celoti izdelani iz lesa, na lesenih kipcih so vidne poškodbe, nastale zaradi streliv med drugo svetovno vojno. Tla so iz zbite zemlje. Gotsko renesančna podružnična cerkev je iz začetka 16. stoletja, proti koncu 16. stoletja je bila občutno spremenjena v današnjo obliko. Cerkev je danes troladijska, z zvonikom in mežnarijo na zahodni strani ter s prezbiterijem in z zakristijo na vzhodni strani. Notranjščina je bila prvotno poslikana z živahno arhitekturno poslikavo.

Na povratku proti hotelu Jakec smo se ustavili še ob akumulacijskem jezeru, ki služi kot vir vode za umetno zasneževanje ter ob mejniku – kamnu, na katerem sta na vsaki strani po en grb. Na eni strani je grb grofov Attemsov, družine, katerih korenine segajo v 12. stoletje in so bili na slovenskem ozemlju lastniki številnih gradov, tudi tega v Slovenski Bistrici, do 2. svetovne vojne je bil njihov tudi dvorec Dornava. Na drugi strani je grb grofov Windischgrätzov, ene najuglednejših rodbin Habsburške monarhije, njihove korenine segajo v 13. stoletje. Oboji so bili lastniki pohorskih gozdov in kamen je seveda mejnik, eden redkih, ostali so ukradeni.

Po kosilu so bile organizirane popoldanske delavnice, na katerih smo si lahko izdelali majhne rokodelske izdelke,

prtičke, zapestnice in majhne zajčke iz volne, ki smo jih napolnili z narezano gobo. Zaradi slabšega vremena smo bili ob popoldnevih prikrajšani za zunanje športne aktivnosti, vendar smo se vseeno imeli lepo ob druženju

v domu. Po večerji je prišel planinec Franc Hribernik in nam skozi diapozitive predstavil del svojega potovanja po Pohorju.

Sreda

Spet je sijalo sonce, kar je naredilo prebujanje, telovadbo in

zajtrk še toliko lepše. Po ocenjevanju sob smo šli na pohod proti partizanski bolnici Jesen, si jo ogledali od znotraj in izvedeli nekaj zanimivosti iz časa njenega delovanja ob koncu druge svetovne vojne. Je edina obnovljena bolnica na vzhodnem Pohorju.

Zunanost barak je bila po vojni obnovljena, notranjost pa priča o skromnih razmerah, v katerih so en zdravnik in dve sestri reševali življenja borcem. Tam smo si ogledali notranjost takratne operacijske »dvorane«, sobe za ranjence, kuhinje ter prostor za zdravnike, pa tudi takratne pripomočke za zdravljenje.

Vztrajno smo iskali tudi gobe in se v dom vrnili z nekaj majhnimi lisičkami. Po kosilu nam je popoldne popestrila Marijana Korotaj iz Knjižnice Franca Ksavra Meška Ormož, ki nam je za začetek prebrala pravljico Ptica v duši, kasneje pa smo tudi sami postali ptice, odprli nekaj predalčkov v naši duši in si na koncu izdelali še vsak svojo iz papirja. Ko smo povečerjali nas je obiskal lovec Alojz Gostenčnik in nam predstavil živalstvo Pohorja, njihovo prehrano in življenjski prostor. Zanimivo je bilo poslušati prigode ljudi povezane z živalmi in si ogledati nekaj, za Pohorje značilnih, nagačenih.

Četrtek

Hladno in oblačno jutro nas ni ustavilo pred jutranjo telovadbo, vendar je vedno slabše vreme onemogočilo naš predviden pohod.

Dopoldne smo si tako popestrili z zdravstveno vzgojno delavnico, kjer smo izdelali dva poučna plakata na temi človeško telo in zdravo prehranjevanje. Gospod Božo Juhart nam je pripravil semena in

sadike, da smo pred in še po kosilu urejali vrt za hotelom. Večerjo smo si danes pripravili sami. Tako so eni spekli klipiče, drugi pa so ob pomoči kuhali odličen pohorski lonec. Po večerji smo imeli zaključni večer, kjer se je vsaka soba predstavila s točko, razkrili pa smo tudi, kdo je bil čigav skriti

prijatelj. Soba Lobanje je nastopila s točko Pogreb, Vražji angelčki so se nam predstavili s kratko plesno točko, sobi Kanarčki in Mali gasilci sta združili moči in ob Katarinini spremljavi na kitaro zapeli pesem Lisička je prav zvita zver, z dodano koreografijo. Okostnjaka sta nas nasmejala z najboljšimi vici o nas in naših sosedih, dekleta iz sobe Elementi (Aurora in Ivona Nedog ter Aneja Kaučič) pa so nas presenetile s svojimi pesnitvami – pesmih o elementih:

Veter zašvisti,
oblak zagrmi,
tam neviden
ZRAK
se podi. Tornadi,
burje, cikloni, vsega
tega bojijo se
duhovi.

Zlije se nad tabo,
in te ohladi, že iz
oblaka spet prši.
Sinje modra barva
da! To je
VODA.

KOVINA
Ostra kot šivanka,
težka kot cela banka.
Siva, temna in močna
na celem svetu
je mogočna.

Beli, lep, svetleči,
SNEG,
ki zapade na strmi

breg. Poglej ga in ti
bo lepo, že snežinke
padajo.

NARAVA,
njena barva je zelena,
kot listi na drevesih sanj.
Ko pogledaš te cvetove,
ti narava še zapoje.

OGENJ
je kot nevaren strah,
ki v gozdu požge ves mah.
Ognjeni plameni zažarijo,
iskrice pa se iskrijo.

Na nebu sveti
oranžna božanstvena
krogla. Dotakniti se je
ne da, to je svetleča
SVETLOBA.

Stepe te, zabliska se,
to mogočna
ELEKTRIKA je.
Če hočeš njeno moč,
bojuj se celo noč.

Petek

Po telovadbi in zajtrku je prišlo na vrsto zadnje ocenjevanje sob. Čeprav smo skozi cel teden v svojih sobah red vzdrževali vsi, sta dve sobi, Kanarčki in Vražji angelčki, izstopali in si za nagrado prislužili lučke. Izkoristili smo možnost še za zadnji pohod in se odpravili proti Črnemu

jezeru. Na poti smo se ustavili ob križu, postavljenemu v spomin na smrt Uršule Janžič, ki je zmrznila, ko je svojemu možu nesla malico in legla na tla, da bi si odpočila od naporne poti. Črno jezero nas je kot

vedno presunilo s svojo lepoto in mnogimi vrstami rastlin in živali, ki jih lahko najdemo tam. Jezero je umetno, nekoč so ga uporabljali za splavljanje lesa v dolino. Danes je jezero zavarovano in ob njem velja naravovarstveni režim. Na dnu jezera so se

leta in leta nabirali organski odpadki odmrlih rastlin in živali ter sčasoma ustvarili debelo plast mulja, ki je temne, skoraj črne barve. Jezero je zato na pogled, kot bi bilo polno črnila, čeprav je voda kristalno čista. Jezero leži na nadmorski višini 1197 metrov. Ob poti do jezera, po kateri je zaradi debelih plasti šotnega mahu zelo prijetno hoditi, smo opazovali številna mravljišča, ob katerih smo naredili preprost poskus. Dlan smo podržali tik nad mravljiščem, potem pa jo po krajšem času približali nosu in globoko vdihnili ter se prepričali, da je vonj mravljične kisline resnično oster.

Legenda pravi, da v vsakem pohorskem jezeru živi povodni mož, Jezernik. Jezerniki skrbijo, da je na Pohorju stalno dovolj vode. Jezernika nismo razjezili, saj se je iz ure v uro

vreme le toplilo in izboljševalo. Na poti nazaj smo se ustavili še na učni poti, kjer smo preizkusili tamkajšnje naprave in se naučili kaj novega o gozdu. Po kosilu smo imeli prosto. Uživali smo lahko zunaj, ob podajanju žoge, ali znotraj, ob druženju na delavnicah. Po večerji smo si naredili disko, usposobili disko kroglo in večer preživeli ob plesanju in glasbi.

Sobota

Zbudili smo se malo kasneje, saj zadnji dan nismo imeli jutranje telovadbe. Večina si nas je stvari spakirala že v petek, preostali pa so to naredili pred in po zajtrku. Kovčke smo iz sob

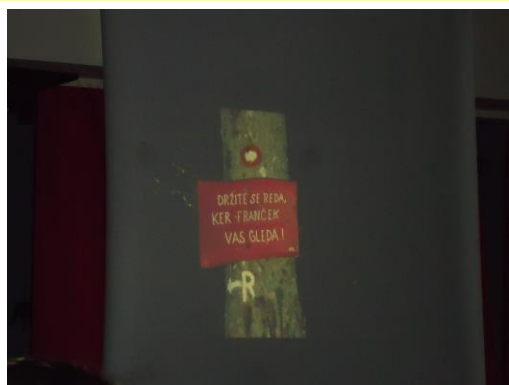

prenesli na avtobus, ki nas je že čakal zunaj, se posedli in počakali, da smo se vsi zbrali. Odrinili smo malo prej kot predvideno in se mirno odpeljali v dolino. V Ormožu so nas že nestrpno čakali naši najbližji. Izmenjali smo si še zadnje besede,

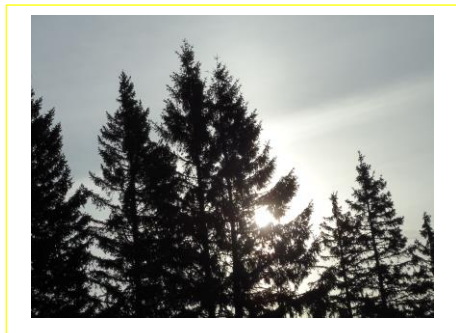
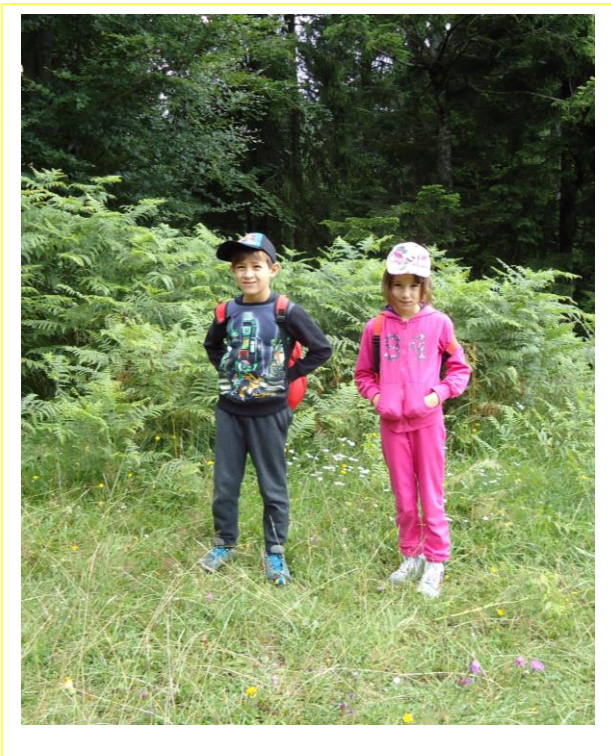
se poslovili in veselo zaključili še en tabor na najlepši strani Pohorja, ki ga bomo zagotovo ohranili v lepem spominu.

K prijetnemu vzdušju na Treh kraljih smo prispevali vsi: 16 otrok iz osnovnih šol Velika Nedelja, Ormož in Središče ob Dravi, spremljevalke Cilka Špindler, Marija Imerovič, Maja Botolin Vaupotič ter osebje Hotela Jakec na Treh kraljih. Za vsakršno pomoč pa smo hvaležni vsem, ki so tabor, zraven organizatorjev in v prispevku omenjenih, podprli in v njem sodelovali: Zdravstvenemu domu Ormož za sanitetni material in Ani Vaupotič za logistično podporo.

Nekaj utrinkov ...

Bilten
Rastemo skupaj

Mali raziskovalec
Počitniški naravoslovni teden
Veseli teden pri Jakcu

Izdala:
Medobčinska lokalna akcijska skupina za preprečevanje zasvojenosti
na področju občin Ormož, Središče ob Dravi in Sveti Tomaž

Zanjo:
Stanislav Ivanuša

Besedilo:
Katarina Vaupotič in Maja Botolin Vaupotič

Fotografije:
Maja Botolin Vaupotič

Jezikovni pregled:
Marijana Korotaj

Tisk:
Tiskarna Ekart

Naklada:
200 izvodov

Ormož, september 2017